DAVADA VEYA İCRA TAKİBİNDE USULSÜZ TEBLİGATIN RE'SEN DİKKATE ALINMASI GEREKLİLİĞİ

NECESSITY OF EX OFFICIO CONSIDERATION OF INADEQUATE NOTIFICATION IN A CASE OR AN IN ENFORCEMENT PROCEEDING

Aslı ARAS*

Özet: Tebligat, hukuki dinlenilme hakkının bir unsuru olan bilgilenme hakkının gerçekleşmesine hizmet eden bir kurumdur. Bir icra takibinde veya yargılamada tarafların iddia ve savunma haklarını kullanabilmeleri usulüne uygun olarak yapılacak tebligat ile mümkün olabilecektir. Adil bir yargılama veya icra takibi için usulüne uygun tebligat yapılması önemlidir. Usulsüz tebligatın, hukuki dinlenilme hakkının ihlaline yol açabileceği dikkate alınarak mahkemeler ve icra memuru tarafından kendiliğinden gözetilmesi uygun olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Adil Yargılanma Hakkı, Usulsüz Tebligat, Bilgilenme Hakkı, Hukuki Dinlenilme Hakkı

Abstract: Notification is an institution that serves the realization of the right to be informed, which is an element of the right to be heard. It will be possible for the parties to exercise their rights of claim and defense in an enforcement proceeding or a trial, with a proper notification. It is important to make a proper notification for a fair trial or enforcement proceeding. Considering that the illegal and inadequate notification may lead to the violation of the right to be heard, it should be taken into account by the courts and the bailiff ex officio.

Keywords: Right to a Fair Trial, Inadequate Notification, Right to Be Informed, Right to Be Heard

* Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı, aslaras.aa@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5510-2157, Makalenin Gönderim Tarihi: 04.08.2021, Kabul Tarihi: 04.08.2021

GİRİŞ

Tebligat, bir davayla ilgili olan işlemlerin kanunda öngörülen şekilde muhatabına veya muhatap adına kabule kanunen yetkili olan kimselere yazılı olarak bildirilmesi ve bu bildirimin yapıldığının kanunda belirtilen usule göre belgelendirilmesi işlemidir.[1] Yargılamanın hukuka uygun, adil ve sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi, o davayla ilgili olan kişilerin yargılamadan haberdar edilerek iddia ve savunma haklarını kullanabilmeleri sayesinde mümkün olabilecektir. Bu bakımdan, bir yargılamada veya icra takibinde yapılacak tebligatların kanuna uygun olarak yapılması önem arz etmektedir.

Çalışmamızda, öncelikle tebligatın temel haklarla ilişkisine değinilecek, ardından usulsüz tebligat kavramı ve usulsüz tebliğin bir yargılamada veya icra takibinde ileri sürülmesi ve incelenmesi konusunda bilgi verilecektir.

I. TEBLİGATIN TEMEL HAKLAR VE YARGILAMA İLKELERİ İLE İLİŞKİSİ

Bir davada veya icra takibinde yapılan işlemlerin hüküm ifade edebilmesi ve tarafların bu işlemler sonucunda kendilerine tanınan hakları kullanabilmeleri, bu işlemleri öğrenmelerine bağlıdır. Bu anlamda, bir davada veya icra takibinde yapılan işlemlerin ilgililerine usulüne uygun olarak bildirilmesini ifade eden tebligat kavramı, başta adil yargılanma hakkı olmak üzere birçok yargılama ilkesiyle bağlantılıdır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı, herkesin, kanuni, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde makul süre içinde, aleni ve hakkaniyete uygun

[1] İlhan E. Postacıoğlu, Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. baskı, İstanbul, 1975, s. 341; Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku, İstanbul 2000, s. 427; Ejder Yılmaz/Tacar Çağlar, Tebligat Hukuku, 6. baskı, Ankara 2013, s. 39; Timuçin Muşul, Tebligat Hukuku, 6. baskı, Ankara 2016, s. 45; Canan Ruhi/Ahmet Cemal Ruhi, Tebligat Hukuku Bilgisi, 5. baskı, Ankara 2019, s. 13; Seyithan Deliduman, Tebligat Hukuku Bilgisi, 6. baskı, Ankara 2019, s. 15; Güray Erdönmez, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. bası, İstanbul 2017, s. 487; Hakan Pekcanıtez/Oğuz Atalay/Muhammet Özekes, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2019, s. 134; Baki Kuru, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, Cilt 2, Ankara 2020, s. 1659; Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2021, s. 186.

olarak yargılanma hakkını ifade etmektedir.[2] Anayasa'nın hak arama hürriyeti başlıklı 36. maddesine göre de "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." Adil yargılanma hakkının bir unsuru olan hakkaniyete uygun olarak yargılanma,[3] bir yargılamada veya hükmün icrası aşamasında hukuki dinlenilme hakkının taraflara eşit olarak sağlanmasını da içermektedir. Bu bakımdan, adil yargılanma hakkı, hukuki dinlenilme hakkını da içine alan bir haktır. Hukuki dinlenilme hakkı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, hukuki dinlenilme hakkı,[4] bilgilenme hakkı, açıklama ve ispat hakkı ve mahkeme tarafından dikkate alınma hakkı olarak üç unsurdan oluşmaktadır. Bir hak sahibinin açıklama hakkını ve hükme veya sürece etki ederek dikkate alınma hakkını kullanabilmesi için öncelikle kendisini ilgilendiren bir yargılama veya icra işleminden bilgi sahibi olması sağlanmalıdır. Bir kişinin kendisini ilgilendiren bir konuyla ilgili olarak açıklama ve savunma hakkını kullanabilmesi için o konuyla ilgili bilgilendirilmesi gerekliliği ne kadar önemliyse, bu bilgilendirmenin kanuna ve usulüne uygun olarak yapılması da o kadar önemlidir. Tebliğe bağlı hukuki sonuçlar, tebliğ olarak nitelendirilebilecek bir işlem ve bu işlemin (tebligatın) kanuna uygun surette yapılması ile ortaya çıka-

---

2 Adil yargılanma hakkının unsurları konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Sezin Aktepe Artık, Medeni Usul Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara 2014, s. 171 vd.; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, Medeni Usul Hukuku, s. 145 vd.; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, s. 191 vd.

3 Erdönmez, s. 854 vd.; Murat Atalı/İbrahim Ermenek/Ersin Erdoğan, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2019, s. 110; Ali Cem Budak/Varol Karaaslan, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2017, s. 62-63; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, Medeni Usul Hukuku, s. 151 vd.; Aktepe Artık, Adil Yargılanma Hakkı, s. 338 vd.; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, s. 193.

4 Hakan Pekcanıtez, "Hukuki Dinlenilme Hakkı", Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan, İzmir 2000, s. 753 vd.; Muhammet Özekes, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003, s. 85 vd.; Üstündağ, s. 261; Erdönmez, s. 867 vd.; Arslan/ Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, Medeni Usul Hukuku, s. 151-153; Wolfram Waldner, Der Anspruch auf rechtliches Gehör, Köln-Berlin-Bonn-München 1989, s. 13 vd.; Leo Rosenberg/Karl Heinz Schwab/Peter Gottwald, Zivilprozessrecht, München 2010, s. 431; Friedrich Stein/Martin Jonas, Kommentar zur Zivilprozessordnung, Band 3, Tübingen 2005, s. 13 vd.; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 111 vd.; Baki Kuru, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, Cilt 1, Ankara 2020, s. 580 vd.; Budak/Karaaslan, s. 64 vd.; Aktepe Artık, Adil Yargılanma Hakkı, s. 362 vd.; Pekcanıtez/Atalay/Özekes, s. 193-195.

caktır.[5] Bu bakımdan, yargılamayla ilgili bilgilendirmenin usulüne uygun bir tebligat yoluyla yapılması, anayasal bir hak ve yargılama ilkesi olan adil yargılanma hakkı ve hukuki dinlenilme hakkının gerçekleşmesine hizmet etmektedir. Ayrıca, adil yargılanma hakkının bir gereği olarak, yargılamaların makul bir süre içinde yapılması gerekir. Adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak makul süre içinde yargılanma, Anayasa'nın 141. maddesinin dördüncü fıkrasında "Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir." şeklinde düzenlenmiştir. Makul süre içinde yargılanma hakkı, yargılama ilkelerinden biri olan usul ekonomisi ilkesiyle bağlantılıdır. Usul ekonomisi ilkesi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 30. maddesinde "Hâkim, yargılamanın makul süre içinde ve düzenli bir biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlüdür." şeklinde belirtilerek yargılamanın makul süre içinde yapılması, usul ekonomisi ilkesinin bir unsuru haline getirilmiştir. Tebliğ konusunda yapılacak kanuna aykırılıklar, yargılamanın uzamasına, gereksiz zaman kaybı ve masrafa ve bazen de hak kaybına yol açabilecektir.[6] Bu sebeple, tebligatın kanuna uygun surette yapılması yargılama ilkelerinden biri olan usul ekonomisi açısından da önemlidir.

Görüldüğü üzere, kanuna uygun bir tebligat yapmanın tarafların hukuki dinlenilme hakkı bakımından önemi büyüktür. Usulsüz tebligat, tarafların bilgilenme hakkının ve buna bağlı olarak hukuki dinlenilme ve adil yargılanma hakkının ihlali anlamına gelecektir. Ayrıca, tebligatın usulüne uygun olarak yapılmaması, yargılamanın gecikmesine, ek masrafa sebebiyet vererek usul ekonomisine de aykırılık teşkil edecektir. Bu bakımdan, görünürde bir tebliğ işlemi bulunmasına rağmen bu işlemin gerçekte bir tebligat niteliği taşıyıp taşımadığının veya tebligat niteliğini taşıyorsa bile bunun kanuna uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekli ve önemlidir.

İnceleme konumuz usulsüz tebligatın yargılamada ve icra takiplerinde kendiliğinden dikkate alınması gerekliliği olduğu için öncelikle usulsüz tebligat kavramına ve sonuçlarına değinmekte fayda vardır.

---

5 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 9; Ruhi/Ruhi, s. 18.

6 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 9; Deliduman, s. 18; Ruhi/Ruhi, s. 17; Erdönmez, s. 488-489.

II. USULSÜZ TEBLİGAT

Öncelikle, tebligat yokluğu ve usulüne uygun olmayan tebligat kavramlarının ayırt edilmesinde fayda vardır. Zira, ikisinin hukuki sonuçları birbirinden farklı olacaktır. Belirtmek gerekir ki, tebligatın iki kurucu unsuru olan yazılı bilgilendirme ve belgelendirme unsurları veya sadece biri yoksa ortada bir tebligat işleminden söz edilemez.[7] Örneğin, dava dilekçesinin davalıya iadeli taahhütlü mektupla gönderilmesi[8] veya hiçbir şekilde tebligat yapılmamış olması ya da muhataba yapılması gereken tebligatın muhatap adına çıkarılmaması[9] halinde tebligat yokluğu gündeme gelecektir. Bu iki unsur mevcut olmakla birlikte yapılan tebligat kanuna uygun değilse usulsüz tebligat söz konusu olacaktır. Usulsüz tebligatta muhatap adına çıkarılmış ve muhataba gönderilmiş ancak kanuna uygun surette yapılmamış tebligat söz konusudur. Tebligat yokluğu halinde tebligat tamamen geçersizdir; oysa usulsüz tebligat mutlak geçersiz tebligat demek değildir.

Tebligatın kime, hangi koşullar altında ve nasıl yapılacağı Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'te belirlenmiştir. Tebligatın Kanun'da ve Yönetmelik ile belirlenen esaslara göre yapılması ve bu usule göre yapıldığının belgelendirilmesi halinde usulüne uygun yapılan bir tebligat söz konusu olacaktır. Aksine, tebligatın Kanun'da ve Yönetmelik'te öngörülen usule göre yapılmaması halinde ise tebligat usulsüz yapılmış olur. Örneğin, Kanun'a göre muhatap veya muhatap adına tebligatı kabule yetkili kimseler dışında başka birine yapılmış tebligat, usulsüz olacaktır.

Usulsüz tebligat, daha önce de belirttiğimiz üzere mutlak geçersiz tebligat değildir. Muhatap, usulsüz yapılmış olsa da tebligatı bir şekilde öğrendiyse tebligat geçerli olacaktır. Muhatabın usulsüz tebligatın içeriğini öğrendiğini beyan ettiği tarih tebliğ tarihi olacaktır (Tebligat Kanunu m. 32/II). Muhatap, tebliği hangi tarihte öğrendiğini beyan ettiyse usulsüz tebligat o tarih itibariyle geçerli hale gelecek ve hukuki sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır.[10] Dolayısıyla, usulsüz tebliğ öğrenilmedikçe tebliğe bağlı hukuki sonuçlar doğmayacak ve tebliğe bağlı süreler de işlemeye başlamayacaktır.

---

7 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 45; Derya Belgin Güneş, "Tebliğ Yokluğu", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2016, C. 74, S.1, s. 223.

8 Ruhi/Ruhi, s. 239; Muşul, Tebligat Hukuku, s. 497.

9 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 493-494; Erdönmez, s. 541; Ruhi/Ruhi, s. 239.

10 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 499-500; Yılmaz/Çağlar, s. 585 vd.

Yönetmelik'in 53. maddesinin üçüncü fıkrasında "Tebliğin usulüne aykırı yapılmış olması halinde, muhatabın tebliği öğrendiğinin ve bunun tarihinin iddia ve ispatı mümkün değildir." şeklinde bir düzenleme yer almaktadır. Bu hükme göre muhatabın usulsüz tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarihin ayrıca araştırılması ve ispatı gerekli değildir. Bir başka ifadeyle, muhatabın öğrendiğini beyan etmesi yeterli görülmüştür. Ancak, dikkat edilirse gerek Kanun'da gerekse Yönetmelik'te muhatabın beyanına itibar edilirken bu beyanın sözlü bir beyan mı yoksa hal ve hareketler veya yapılan işlemler yoluyla ortaya koyulan bir irade beyanı mı olduğundan söz edilmemiştir.[11] Dolayısıyla, bu hükmü muhatabın usulsüz tebliği öğrendiğini açıkça söylemesi veya öğrendiğini gösteren belli işlemlere girişmesi halinde tebliği öğrenmiş sayılacağı şeklinde yorumlamak daha uygun olacaktır. Zira, muhatabın tebliği öğrenmeden yapması mümkün olmayan bir işlemi yaptıktan sonraki bir tarihte usulsüz tebliği yeni öğrendiği şeklindeki sözlü beyanına itibar edilmesi, hükmün konuluş amacına aykırı olacaktır. Ayrıca, muhatabın tebliğ konusuyla ilgili bir işlemi yaptıktan çok sonraki bir tarihte usulsüz tebliği yeni öğrendiğini beyan etmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir.[12] Bir hakkın dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanılmasını hukuk düzeni korumayacaktır (Medeni Kanun m. 2). O halde, muhatap usulsüz tebliği öğrendiğini sözlü olarak beyan edebileceği gibi hal ve hareketleri ile de tebliği öğrenmiş olduğunu ortaya koyabilir; beyan etmemesine rağmen tebliğ konusuyla ilgili bir işlem yapmış olması halinde tebliği öğrenmiş sayılmalıdır.[13] Muhatap, usulsüz tebligatı daha sonra öğrendiğini beyan etmesine rağmen, muhatabın hal ve hareketleri veya yaptığı bir işlem, tebligatı öğrendiğini beyan ettiği tarihten daha önce öğrendiğini ortaya koyuyorsa tebliğ tarihi, muhatabın beyan tarihi değil, yaptığı işlem ile öğrenme iradesini ortaya koyduğu tarih olarak kabul edilecektir.[14]

---

11 Timuçin Muşul, İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet, Ankara 2018, s. 155; Muşul, Tebligat Hukuku, s. 503.

12 Erdönmez, s. 541-542; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, Medeni Usul Hukuku, s. 195; Ruhi/Ruhi, s. 242; Muhammet Özekes, Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi), "Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi)", *Manisa Barosu Dergisi*, Manisa 1998, Yıl: 17, S. 66, s. 57-58. Ayrıca bkz. Yılmaz/Çağlar, s. 584.

13 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 503; Ruhi/Ruhi, s. 241, 242; Erdönmez, s. 541; Yılmaz/Çağlar, s. 594.

14 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 505; Ruhi/Ruhi, s. 242.

Bu bakımdan, her ne kadar Yönetmelik'te muhatabın usulsüz tebliği öğrendiğinin ve bildirdiği öğrenme tarihinin aksinin ispat edilmeyeceği ifade edilse de bazı durumlarda muhatabın sözlü beyanda bulunmamasına rağmen usulsüz tebliğle ilgili bir işlem yapmış veya ona karşı daha sonra yapılan bazı işlemler varsa, muhatabın en geç bu tarihte öğrendiğini kabul etmek gerekecektir.[15] Dolayısıyla, muhatap usulsüz tebliğle ilgili işlem yaptıktan sonra sözlü beyanda bulunmuş olsa bile sözlü beyana itibar edilmeyerek usulsüz tebliğle ilgili yapılan işlemi ve tarihi ispat edilebilecektir. Doktrinde de ifade edildiği üzere muhatabın usulsüz tebliği öğrendiğini beyan ettiği tarihten daha önce öğrendiğinin ispatı mümkündür; ancak bu ispat tanıkla değil ancak daha önceki bir tarihte usulsüz tebliğle ilgili bir işlem yapıldığını gösteren yazılı bir belgeyle söz konusu olabilir.[16] Yazılı belge ile kastedilen, resmi veya tebliğin muhatabı tarafından imzası ikrar edilmiş bir belge olmasıdır.[17]

III. TEBLİĞ USULSÜZLÜĞÜNÜN İLERİ SÜRÜLMESİ VE İNCELENMESİ

A. Genel Olarak

Tebligat, muhatap adına çıkarıldığından, tebligatın usulsüzlüğü de bizzat muhatap tarafından ileri sürülmelidir.[18] Doktrinde, tebliğ

---

15 Yılmaz/Çağlar, s. 594; Erdönmez, s. 541.

16 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 505; Yılmaz/Çağlar, s. 594; Erdönmez, s. 542; Kuru, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, Cilt 2, s. 1684. "7201 sayılı Kanun'un 32. maddesi gereğince; tebligatın usulsüz olması halinde, muhatabı tebliğden haberdar olmuş ise, muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih tebliğ tarihi olarak kabul edilir. Şikayetçinin bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksi karşı tarafça ancak, yazılı belge ile ispatlanabilir. Hukuk Genel Kurulu'nun 12/02/1969 tarih ve 1967/172 E.-107 K. sayılı kararında da benimsendiği üzere, beyan edilen öğrenme tarihinin aksi tanık beyanıyla ispat edilemez." 12. HD T. 07.04.2017 E. 2017/619 K. 2017/5736 (www.lexpera.com.tr); "Hukuk Genel Kurulu'nun 05.06.1991 tarih ve 1991/12-258 Esas-1991/344 Karar sayılı ilamında da açıklandığı üzere "...usulsüz tebliğ işlemini öğrenen muhatabın, bu tebliği öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde, tebligatın usulsüzlüğünü, şikayet yolu ile icra mahkemesi önüne getirmesi gereklidir". Şikayetçinin bildirdiği öğrenme tarihi esas olup, bu tarihin aksi karşı tarafça ancak yazılı belge ile ispatlanabilir. Hukuk Genel Kurulu'nun 12.02.1969 tarih ve 1967/172-107 sayılı kararında da benimsendiği üzere beyan edilen öğrenme tarihinin aksi tanık beyanıyla ispat edilemez." 12. HD T. 03.05.2016 E. 2016/2253 K. 2016/12958 (www.lexpera.com.tr).

17 Muşul, İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet, s. 272; Baki Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. baskı, Ankara 2013, s. 141.

18 Muşul, Tebligat Hukuku, s. 513-514; Deliduman, s. 154.

usulsüzlüğünün ileri sürülüp inceleneceği makamın tebligat konusu işlemi yapan ve tebligatı çıkaran veya tebliğ evrakına karşı gidilecek yol bakımından yetkili makam olarak ifade edildiğini görmekteyiz.[19] Kanımızca, tebligatı çıkaran ve tebligat konusu işleme karşı başvurulacak makam aynı ise tebliğ usulsüzlüğü tebligatı çıkaran makam nezdinde ileri sürülüp incelenebilir, demek daha doğru olacaktır. Tebligatı çıkaran makam ile usulsüz tebliğe konu işlem için başvurulacak makam farklı ise kanımızca, usulsüz tebliğ iddiasının ileri sürülüp inceleneceği makamın tebliğe konu işleme karşı başvurulacak makam olması tebligat hukukunun amacına daha uygun olacaktır. Bununla birlikte, tebligatı çıkaran makamın tebliğ usulsüzlüğünü denetleme yetkisi bulunduğunu kabul etmek gerekir. Tebligatı çıkaran makamın, tebligatın açıkça usulsüz yapıldığını anlaması durumunda tebliğ usulsüzlüğünü değerlendirip yeniden tebligat çıkarılmasına karar verebilmesi, adil olmayan sonuçların doğmasını önleyecektir.

Tebligatı çıkaran makamın, örneğin mahkemenin, icra memurunun, iflas işlerinde iflas idaresinin, tebligatın usulüne uygun olup olmadığını inceleyebilmesi gerekirse de bu konuda tartışmalı görüşler ve yargı kararları bulunmaktadır. Bu görüşler ve yargı kararları ışığında bir davada veya icra takibinde tebliğ usulsüzlüğünün hangi makama ileri sürülebileceği veya hangi makam tarafından incelenebileceğine değineceğiz.

B. Mahkemelerin Usulsüz Tebligatı İnceleme Yetkisi

Bir yargılama sürecinde tebligatın kanuna uygun şekilde yapılması, tarafların yargılamadan haberdar olmalarını ve yargılamanın adaletli ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. O halde, yargılama sırasında tebligatın usulsüz olması anayasal bir temel hak olan hukuki dinlenilme hakkını da zedelemektedir.

---

19 Erdönmez'e göre tebliğ usulsüzlüğünün tebligatı çıkaran makam nezdinde ileri sürülmesi ve incelenmesi gerekir (Erdönmez, s. 542). Tebliğ evrakına karşı gidilecek yol bakımından hangi makam görevli ise tebliğ usulsüzlüğünün de o makama ileri sürülmesi ve incelenmesi gerektiği konusunda ise bkz. Yılmaz/Çağlar, s. 604; Ruhi/Ruhi, s. 243; Muşul, Tebligat Hukuku, s. 513-514. Bunun yanında, bazı yazarlar, tebligatı çıkaran makamın tebliğ usulsüzlüğünü denetim görevi bulunduğunu ve tebligatın usulüne uygun olup olmadığını inceleyebilmesi gerektiğini de belirtmektedirler (Bkz. Akcan, s. 94; Muşul, Tebligat Hukuku, s. 512; Yılmaz/Çağlar, s. 615; Talih Uyar/Alper Uyar/Cüneyt Uyar, İcra Hukukunda Şikâyet, Ankara 2018, s. 305).

Bir dava sırasında yapılan tebligatın usulsüz olduğu iddiası, tebliği çıkaran makama yani mahkemeye iletilecektir. Bu talep üzerine mahkemenin tebligatın usulsüz olup olmadığına ilişkin bir inceleme yapıp karar vermesi gerekecektir. Mahkemenin usulsüz tebligat iddiası üzerine bir karar vermemesi veya tebligat usulsüz olmasına rağmen buna uygun olarak işlem yapmayarak yargılamaya devam etmesi halinde mahkemenin bu kararına karşı kanun yoluna başvurulabilir. Ancak, bu bir ara karar olduğu için ancak esas hükümle birlikte kanun yoluna başvurulması gerekmektedir.[20] Ancak, bir nihai kararın tebliği usulüne uygun yapılmamış ise usulsüz tebliği öğrenen borçlu, sürenin geçtiği gerekçesiyle istinaf kanun yolu başvurusunun reddedilmesi halinde mahkemenin verdiği bu red kararına karşı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 346. maddesinin ikinci fıkrasına göre bir hafta içinde istinaf yoluna başvurabilecektir.[21]

Mahkemenin tebliğ usulsüzlüğü iddiası üzerine bir inceleme yaparak tebligatın usulüne uygun olup olmadığına ilişkin bir karar vermesi gerektiğini belirtmiştik. Mahkeme, muhatabın talebi üzerine tebligat usulsüzlüğünü tespit ederse tebliğ tarihinin muhatabın beyan ettiği tarihe göre düzeltilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, tebligatın usulüne uygun olup olmadığı bu konuda bir talep olmasa bile tebligatı çıkaran mahkeme tarafından kendiliğinden incelenebilmelidir. Zira, usulüne uygun olarak yapılan tebligatın tarafların yargılamadaki en önemli anayasal temel hakkı olan adil yargılanma ve hukuki dinlenilme hakkına hizmet ettiği ve dolayısıyla usulsüz tebligatın tarafların hukuki dinlenilme hakkına zarar vereceği unutulmamalıdır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da verdiği bir kararda[22] usulüne uygun olmayan tebligatın mahkemece kendiliğinden dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi'nin de aynı yönde kararları bulunmaktadır.[23] Ayrıca, tebligatın usulsüz olmasına rağmen yargıla-

---

20 Erdönmez, s. 543; Muhammet Özekes/Emel Hanağası, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, Eskişehir 2016. s. 153.

21 Özekes/Hanağası, s. 153; Yılmaz/Çağlar, s. 605; Ruhi/Ruhi, s. 243.

22 "….tebligatın usulüne uygunluğu hakimin resen göz önüne alması gereken kamu düzeni (ile ilgili) yanı ağır basan hususlardandır." HGK T. 02.07.2003 E. 2003/442 K. 2003/445 (www.lexpera.com.tr).

23 "Yargılamanın hukuka uygun ve sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, iddia ve savunmanın özgürce ileri sürülebilmesi ve delillerin eksiksiz olarak toplanıp tartışılabilmesi, öncelikle tarafların yargılamadan haberdar edilmeleri ile olanaklıdır. 7201 sayılı Tebligat Kanunu ve bu Kanun'un uygulanması için çıkarılan Tüzük

maya devam edilmesi ve hüküm kurulması halinde hukuki dinlenilme hakkının ihlali sebebiyle hükme karşı kanun yoluna başvurulması sonucu hükmün kaldırılması veya bozulması mümkün olabilecektir.[24] Bu sebeple, usulsüz tebligatın talep olmasa bile yargılama sırasında mahkeme tarafından kendiliğinden incelenebilmesi, usul ekonomisine de uygun olacaktır. Mahkemenin kendiliğinden tebligat usulsüzlüğünü tespit etmesi halinde ise muhataba yeniden tebligat yapılmasına karar vermesi uygun olacaktır.

Usulsüz tebligat, hukuki dinlenilme hakkının ihlali sayıldığına göre, tebligat usulsüzlüğüne rağmen yargılamaya devam edilmesi, kanun yolunda da mahkemenin kendiliğinden dikkate alması gereken bir konudur.[25] Üst derece mahkemesi, kanun yoluna başvuru sebeplerinde belirtilmese bile kamu düzeninden sayılan hususları kendiliğinden inceleyebileceği için kamu düzeninden olan hukuki dinlenilme hakkının kapsamına dahil sayılabilecek usulüne uygun tebligat yapılıp yapılmadığı hususunu da kendiliğinden denetleyebilmelidir.[26] Ancak,

---

hükümleri tamamen şeklidir ve titizlikle uygulanması gerekir. Bir davada yapılan tebligatların usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığı hâkim kendiliğinden denetlemelidir. Davanın taraflarının, usul hukuku hükümlerine aykırı olarak açıklama ve ispat hakkım kullanmalarının kısıtlanması, iddia ve savunma hakkının kısıtlanması sonucunu doğurur." 22. HD T. 19.01.2017 E. 2016/30635 K. 2017/360 (www.lexpera.com.tr).

24 Erdönmez, s. 543, 885. "Yargılamanın hukuka uygun ve sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, iddia ve savunmanın özgürce ileri sürülebilmesi ve delillerin eksiksiz olarak toplanıp tartışılabilmesi, öncelikle tarafların yargılamadan haberdar edilmeleri ile olanaklıdır. Hasımsız davalar hariç olmak üzere, dava dilekçesi ile duruşma gün ve saati karşı tarafa tebliğ edilmeden ve taraf teşkili sağlanmadan davaya bakılamaz ve yargılama yapılamaz. Davanın tarafları ile vekillerinin davaya ilişkin işlemleri öğrenebilmesi için, tebligatın usulüne uygun olarak yapılması, duruşma gün ve saatinin kendilerine bildirilmesi gerekmektedir. Duruşma günü ile tebligatın yapıldığı tarih arasında makul bir süre olmalıdır. Aksi takdirde tarafların hukuksal hakları kısıtlanmış olur…..Bu nedenle, mahkemece usulsüz tebligat nedeniyle davalıya Tebligat Kanunu gereğince yasaya uygun olarak tebligat yapılarak davalının savunması ve delillerini sunması sağlanarak elde edilecek deliller tüm dosya içeriği ile bir değerlendirmeye tabi tutularak karar verilmesi gerekirken usulüne uygun şekilde taraf teşkili sağlanmadan yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir." 22. HD T. 06.02.2020 E. 2017/26885 K. 2020/1754 (www.lexpera.com.tr).

25 Erdönmez, s. 543; Özekes/Hanağası, s. 153.

26 Usulsüz tebligatın hukuki dinlenilme hakkının ilk unsuru olan bilgilenme hakkını ihlal ettiği ve hukuki dinlenilme hakkının ihlalinin kamu düzeninden sayıldığı için istinaf mahkemesince kendiliğinden incelenmesi gerektiğine ilişkin olarak bkz. Sezin Aktepe Artık, "İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara 2018, S. 134, s. 277.

Yargıtay aksi görüştedir. Yargıtay,[27] istinaf sebepleri içinde ileri sürülmeyen ve kamu düzeninden de sayılmayan tebligat usulsüzlüğünün bölge adliye mahkemesince kendiliğinden dikkate alınamayacağına karar vermiştir.

Yargıtay'ın, usulsüz tebligata rağmen yargılamaya devam edilerek bir hüküm verilmesini hukuki dinlenilme hakkının bir ihlali sayarak bozma sebebi olarak gördüğünü daha önce belirtmiştik. Ancak, belirtmek gerekir ki, usulsüz tebligat muhatabı tarafından öğrenilmişse tebligatın usulsüz olarak yapılması tek başına bozma sebebi teşkil etmeyecektir. Ayrıca, tebligatın usulsüz olması bir hile sebebiyle meydana gelmiş ve muhatap yargılama sırasında bunu öğrenememiş ve yargılamaya dahil olamamışsa bu durum bir yargılamanın yenilenmesi sebebi (Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 375/I-h) oluşturacaktır.[28]

C. İcra Dairesinin Usulsüz Tebligatı İnceleme Yetkisi

İnceleme konumuz icra takipleri olduğu için bu başlık altında tebligatı çıkaran makam olarak icra dairesinin usulsüz tebligatı inceleme yetkisi, özellikle Yargıtay kararları ışığında ele alınacaktır.

Bir icra takibinde, icra dairesinin hem tebligatı çıkaran hem de tebliğ konusu işleme karşı başvurulacak makam olması durumunda, muhataba çıkarılan tebligatın usulsüz tebliğ edildiği iddiasının tebligatı çıkaran ve tebliğ konusu işleme itiraz için başvurulacak makam olan icra dairesinde ileri sürülerek incelenebilmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle, örneğin, genel haciz yoluyla takipte veya kira bedeli-

---

27 "İcra mahkemesince verilen şikayetin reddi kararına karşı şikayetçi borçlu tarafından yasal süresi içerisinde sunulan istinaf dilekçesinin incelenmesinde; ipotek borçlusunun, şikayet nedenlerinden biri olan tebligat usulsüzlüğüne ilişkin iddiayı istinaf nedeni olarak ileri sürmediği, ancak buna rağmen bölge adliye mahkemesince HMK'nın 355. maddesine aykırı olacak şekilde anılan hususta re'sen inceleme yapılarak, borçluya yapılan satış ilanı tebliğ işleminin usulsüz olduğu gerekçesiyle ihalenin feshine karar verildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, bölge adliye mahkemesince, HMK'nın 355. maddesine aykırı olacak şekilde istinaf dilekçesinde ileri sürülmeyen ve kamu düzeni yönünden de incelenecek hususlardan olmayan tebligat usulsüzlüğü hakkında inceleme yapılarak sonuca gidilmesi isabetsiz olup, başkaca fesih nedeni de bulunmadığından, HMK'nın 353/1-b-1 maddesi gereği, şikayetçinin istinaf isteminin esastan reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir." 12. HD T. 14.10.2019 E. 2019/11746 K. 2019/14741 (www.lexpera.com.tr).

28 Özekes/Hanağası, s. 153; Yılmaz/Çağlar, s. 620 vd.; Erdönmez, s. 543.

nin ödenmemesi sebebiyle ilamsız tahliye takibinde borçlunun, ödeme emrine ilişkin usulsüz tebliği öğrendiğini icra dairesine bildirmesi ve bu tarihten itibaren yedi gün içinde icra dairesinde ödeme emrine itiraz etmesi gerekli ve yeterli olmalıdır.[29] Ancak, bu konuda aksi yönde Yargıtay kararları bulunmaktadır. Yargıtay,[30] genel haciz yoluyla

[29] Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s. 139. Aynı görüşte, Recep Akcan, "İcra İşlerinde Tebligat", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Konya 1999, C. 7, S. 1-2, s. 93-94; Yılmaz/Çağlar, s. 615; Özekes/Hanağası, s. 153; Uyar/Uyar/Uyar, s. 304; Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz/Sema Taşpınar Ayvaz/Emel Hanağası, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2021, s. 104.

[30] "İİK'nın 269/2. maddesi uyarınca borçlu ödeme emrinin tebliği üzerine yedi gün içerisinde tüm itirazlarını 62. maddeye göre icra dairesine bildirmeye mecburdur. Tebligat usulsüzlüğü iddiası ise İİK'nın 16. maddesi kapsamında şikayet olmakla ıttıla tarihinden itibaren aynı sürede icra mahkemesine bildirilmesi gerekmektedir." 12. HD T. 15.12.2015 E. 2015/21921 K. 2015/31736 (www.lexpera.com.tr); "Şirkete yapılan Ödeme emri usule uygun tebliğ edilmemiş ise de; mahalli mahkemece bu icra dosyasına dayalı olarak verilen 8.11.2007 gün ve 2007/1078-1182 sayılı tahliyeye ilişkin karar davalı tarafından 26.12.2007 tarihinde temyiz edilmiş ve davalı borçlu vekili temyiz dilekçesinde hükmün tebliğinden 22.12.2007 tarihinde haberdar olduklarını beyan etmiştir. Davalı borçlunun ödeme emrinin tebliğindeki usulsüzlüğü bu tarihte öğrendiğinin kabulü gerekir. Ne var ki bu tarih itibariyle tebligatın usulsüzlüğünü icra mahkemesinde şikayet yoluyla ileri sürüp, tebliğ tarihini düzelttirmediği gibi, süresinde de itirazda bulunmadığından 30.6.2007 tarihinde yapılan tebligat kesinleşmiştir." 6. HD T. 09.02.2009 E. 2009/13832 K. 2009/1021 (www.lexpera.com.tr); "Kendisine gönderilen usulsüz tebligatı öğrenen muhatabın, bu tebligatın usulsüz olduğunu öğrendiğini beyan edeceği makam, tebligatı çıkaran icra dairesi olup, itirazlarını da öğrenme tarihinden itibaren yasal sürede yine icra dairesine bildirmelidir. Tebligatın usulsüzlüğünü her ne yolla olursa olsun öğrenen borçlunun, takibe itirazlarını bildirmemesi ve aynı zamanda icra mahkemesine de şikâyet yoluyla tebligatın usulsüzlüğü konusunda başvurmamış olması halinde, takipten doğan hukuki sonuçların yerine getirilmesinde yasal bir engelin varlığından da söz edilemez. Nitekim, emsal nitelikteki Hukuk Genel Kurulu'nun 30.03.2005 gün ve 2005/6-190 esas, 2005/220, 28.09.2005 gün ve 2005/6-518-518 sayılı kararlarında da bu hususlar kabul edilmiştir. Somut olayda; usulsüz tebliğe muttali olan borçlunun takibin yapıldığı icra dairesine böyle bir beyanı ve itirazı olmadığı gibi, süresi içinde bir ödemesi ve icra mahkemesine şikâyet başvurusu da bulunmamaktadır. Durum bu olunca; davacı/alacaklı/kiralayanın, davalı/borçlu/kiracı hakkında yaptığı takip kesinleşmekle icra mahkemesince tahliye istemli davanın esasına girilerek sonucuna göre bir karar verilmek gerekirken, açıklanan hususlara aykırı gerekçelerle davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." HGK T. 05.12.2007 E. 2007/915 K. 2007/946 (www.lexpera.com.tr); "Usulsüz tebliği işlemini öğrenen muhatabın, bu tebliği öğrendiği tarihten itibaren (7) gün içinde şikâyet yolu ile tebligatın usulsüzlüğünü tetkik mercii önüne getirmesi gereklidir. Ayrıca, işin önemli yönü yine öğrenme tarihinden itibaren kanuni süresi içinde alacaklının seçtiği takip şekline göre, borçlu ait olduğu merciye itirazlarını da bildirmek zorundadır. Aksi halde takip kesinleşir. Bir başka deyişle, tebligatın usulsüzlüğünün şikâyet edilmesi itiraz süresinin işlemesini durdurmaz." 12. HD T. 30.04.2001 E. 2001/5857 K. 2001/7291 (www.lexpera.com.tr)

takipte veya kira bedelinin ödenmemesi sebebiyle ilamsız tahliyede borçlunun tebliğ usulsüzlüğünü öğrendiği tarihinden itibaren yedi gün içinde icra dairesinde ödeme emrine itiraz etmesi; aynı zamanda aynı yedi gün içinde şikâyet yoluyla icra mahkemesine de ödeme emrinin usulsüz tebliğ edildiğinin tespiti ve tebliğ tarihinin öğrenme tarihi olarak düzeltilmesi için başvurması gerektiği görüşündedir. Bu görüşe göre, borçlu, öğrenme tarihinden itibaren yedi gün içinde icra dairesinde ödeme emrine itiraz eder ve fakat icra mahkemesine usulsüz tebliği tespit için başvurmazsa borçlu itiraz etmemiş gibi takip kesinleşecektir. Aynı şekilde, borçlu yedi gün içinde icra mahkemesine başvurmuş ve fakat icra dairesinde ödeme emrine itiraz etmemişse takip yine kesinleşecektir.[31]

Şikayet, icra ve iflas dairelerinin kanuna veya hadiseye uygun olmayan işlemlerinin iptali veya düzeltilmesi ya da yapmadıkları veya geciktirdikleri işlemlerin yapılması için takibin tarafları veya hukuki yararı bulunan kişiler tarafından başvurulan bir yoldur.[32] İcra memurunun kendiliğinden gözetmesi gereken bir hususa uymayıp takip hukukuna ilişkin hükümlerin yanlış uygulanmasına sebep olması halinde şikayet yoluna başvurulması gerekir.[33] Şikayet süresi, İcra ve İflas Kanunu'nda şikayet konusu işlemin öğrenilmesinden itibaren yedi gün olarak belirtilmiştir (İİK m. 16/I). Ancak, bir hakkın yerine getirilmemesi veya sürüncemede bırakılması söz konusu ise süresiz şikâyet

31 Bkz. Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s. 140 dn. 43 ve 44'teki Yargıtay kararları; "Borçlu hakkında yapılan ilamsız takip üzerine icra mahkemesine başvurusunda kendisine yapılan tebligatın Tebligat Kanunu'nun 21 ve Tebligat Tüzüğü'nün 28. maddesine göre usulsüz olduğunu, taşınmazların başında yapılan keşif tarihinde haberdar olduğunu bildirmiş, devamında takibin kesinleşmediğinin tespiti isteminde bulunmuştur. İlamsız takip borçlunun süresi içerisinde İcra Müdürlüğüne yaptığı itiraz üzerine durur. Bir başka deyişle ancak bu durumda takip kesinleşmemiş sayılır. Somut olayda borçlunun öğrendiğini bildirdiği tarihe göre de icra müdürlüğüne yapılmış bir itirazı bulunmamaktadır. Bu durumda icra mahkemesince borçluya yapılan tebligatın usulsüzlüğü ve tebliğ tarihinin öğrenme tarihine göre düzeltilmesi yönünde karar verilmekle yetinilmesi gerekirken bunun yanında takibin kesinleşmediğinin tespitine yönelik hüküm oluşturulması isabetsizdir." 12. HD T. 22.12.2011 E. 2011/19359 K. 2011/30161 (www.legalbank.net).

32 Hakan Pekcanıtez/Cemil Simil, İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, İstanbul 2017, s. 49; Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s.103; Muşul, İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet, s. 55; Hakan Pekcanıtez/Oğuz Atalay/Meral Sungurtekin Özkan/Muhammet Özekes, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2019, s. 60; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, İcra ve İflas Hukuku, s. 75.

33 Pekcanıtez/Simil, s. 35; Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s. 223.

hakkı bulunmaktadır (İİK m. 16/II). İcra ve İflas Kanunu'nda açıkça belirtilmese de icra memurunun kamu düzenine aykırı işlemlerinden dolayı da süresiz şikayet yoluna başvurulabileceği; bu anlamda, takibin tarafları (özellikle borçlu) veya üçüncü kişiler lehine kamu yararı amacıyla konulmuş emredici hükümlere aykırı olarak yapılan işlemlerin kamu düzenine aykırı olduğu belirtilmektedir.[34] Yargıtay, kararlarından anlaşıldığı kadarıyla, usulsüz tebligata karşı genel şikayet sebebi olan işlemin kanuna aykırı olmasına dayanarak öğrenmeden itibaren yedi gün içinde şikayet yoluyla icra mahkemesine başvurulması gerektiğini belirtmektedir. Kanımızca, usulüne uygun tebligatın hukuki dinlenilme hakkına hizmet ettiği ve borçlunun menfaatini korumak düşüncesiyle getirilen bir hüküm olduğu dikkate alınırsa, icra dairesinin çıkardığı tebligatın usulsüz yapılması, kamu düzenine aykırı bir işlem olarak nitelendirilebilir. Ayrıca, şikâyetin, icra memurunun kendiliğinden gözetmesi gereken bir hususa uymaması sebebiyle başvurulan bir yol olması göz önüne alınarak, icra memurunun usulsüz tebliği dikkate alıp inceleyebileceği; dikkate almaması durumunda ise bu işleme karşı şikâyet yoluna başvurulabileceği söylenebilecektir. Bu bakımdan, icra memurunun hukuki dinlenilme hakkı ve kamu düzeniyle ilişkili usulsüz tebligat iddiasını dikkate alıp incelemesi; dikkate almayarak işlem yapması halinde ise buna ilişkin şikâyetin süresiz olarak; bir başka ifadeyle icra takibi bitinceye kadar her zaman yapılabilmesi gerekir.

Yargıtay verdiği başka bir kararda[35] ödeme emri usulsüzlüğünün

---

34 Pekcanıtez/Simil, s. 148; Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s. 109; Muşul, İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet, s. 290, 292; Pekcanıtez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 66; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, İcra ve İflas Hukuku, s. 80-81.

35 "İcra müdürünün "ödeme emrinin borçluya usulüne uygun olarak tebliğ edilmemiş olduğunu" kendiliğinden gözeterek, alacaklının haciz talebini reddetme yetkisi bulunmamaktadır. Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre borçluya yapılan tebligatın yasaya uygun olup olmadığının takdir ve tespiti icra müdürüne değil; bu hususta şikâyet vaki olduğu takdirde, tebligatın usulüne uygun olup olmadığı hakkında ve tebliğ tarihinin düzeltilmesi gerekip gerekmediği yönünde karar verme yetkisi icra mahkemesine aittir. Borçlunun usulsüz tebligat şikâyeti bulunmadığına göre şikâyetin kabulü gerekirken reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir." 12. HD T. 02.03.2015 E. 2014/30286 K. 2015/4328 (www.lexpera.com.tr); "İcra müdürünün ödeme emrinin borçluya usulüne uygun olarak tebliğ edilmemiş olduğunu kendiliğinden gözeterek, alacaklının haciz talebini reddetme yetkisi bulunmamaktadır. Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre borçluya yapılan tebligatın yasaya uygun olup olmadığını tespit ve takdir yetkisi borçlu tarafından şikâyet yoluna başvurulduğu takdirde icra mahkemesine ait olup, icra müdürü-

icra memuru tarafından değerlendirebilecek bir husus olmayıp şikâyet yoluyla icra mahkemesi tarafından değerlendirilmesi gerektiğini ve bu sebeple icra memurunun ödeme emri tebliğ usulsüzlüğünü dikkate alarak alacaklının haciz talebini reddedemeyeceğini belirtmiştir. Yargıtay'ın bu kararı menfaat dengesine uygun olmayıp adil olmayan sonuçları da beraberinde getirecektir. Örneğin, tebliğ usulsüzlüğü nedeniyle borçlunun ödeme emrine itiraz edememiş olması sonucu alacaklı, takibin kesinleştiğinden bahisle borçlunun mallarına haciz konulmasını icra dairesinden isteyebilecek ve icra dairesi tebliğ usulsüzlüğünü tespit etse bile bunu değerlendiremeyeceği için haczi yapmak zorunda kalacaktır. Böyle bir durumda, borçlunun tebliğ usulsüzlüğünü tespit için icra mahkemesine başvurarak usulsüz tebliği tespit ettirmek zorunda bırakılması kabul edilemez.[36] Kaldı ki, şikâyet yoluyla icra mahkemesine başvurulması, kendiliğinden icrayı durdurmaz (İcra ve İflas Kanunu m. 22). İcra mahkemesi, kendiliğinden veya talep üzerine şikâyetin sonuçlanmasına kadar icranın durmasını gerekli görürse, icranın durdurulmasına karar verebilir; böyle bir karar vermedikçe şikâyet yoluna başvurulmuş olması, kendiliğinden icrayı durdurmaz.[37]

Kanımızca, Yargıtay'ın görüşü Tebligat Kanunu sistemine aykırı olduğu gibi icra hukukunda uygulama alanı olan takip ekonomisi ilkesine de aykırıdır. Tebliğ usulsüzlüğünün tebliği çıkaran ve tebliğ evra-

nün böyle bir yetkisi yoktur." 12. HD T. 07.09.2015 E. 2015/17219 K. 2015/19793 (www.lexpera.com.tr); "İcra müdürünün ''ödeme emrinin borçluya usulüne uygun olarak tebliğ edilmemiş olduğunu" kendiliğinden gözeterek, alacaklının haciz talebini reddetme yetkisi bulunmamaktadır. Borçluya yapılan tebligatın yasaya uygun olup olmadığının takdir ve tespiti icra müdürüne değil; bu hususta şikayet vaki olduğu takdirde, tebligatın usulüne uygun olup olmadığı hakkında ve tebliğ tarihinin düzeltilmesi gerekip gerekmediği yönünde karar verme yetkisi icra mahkemesine aittir." 12. HD T. 13.04.2015 E. 2014/35381 K. 2015/9520 (www.lexpera.com.tr); "02.07.2012 tarih ve 6352 Sayılı Kanunun 16. maddesi ile değişik İİK'nın 82/son maddesinde icra memuruna tanınan taktir hakkı, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığına yöneliktir. Ödeme emri tebliğ işleminin usulsüzlüğü ancak ilgilisi tarafından İİK'nın 16.maddesi uyarınca yasal sürede icra mahkemesinde şikâyet yoluyla ileri sürülmesi halinde değerlendirilebilecek bir husus olup, icra müdürlüğünce kendiliğinden nazara alınıp tebligatın usulsüz olduğu değerlendirilerek alacaklının haciz isteminin reddine karar verilemez." 12. HD T. 12.03.2013 E. 2012/33118 K. 2013/8963 (www.lexpera.com.tr).

36 Uyar/Uyar/Uyar, s. 304-305.

37 Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s. 113; Pekcanıtez/Simil, s. 323, 325.

kına karşı gidilecek makam olan icra dairesinde ileri sürülerek gerekli işlemlerin yapılması gerekir. İcra dairesi, bu konuda gerekli kararı vermemiş veya talebi değerlendirmemiş ve icra takibine devam etmiş ise ancak bu durumda icra dairesinin bu işlemine karşı icra mahkemesine şikâyet yoluyla başvurulabilecektir.[38] Borçluyu ödeme emri tebliğinin usulsüzlüğünü öğrendiği tarihinden itibaren hem icra dairesine itiraz; hem de icra mahkemesine tebliğ usulsüzlüğünü tespit için şikâyet yoluna başvurma zorunluluğu altında bırakmak icra hukukunda menfaatler dengesine uygun olmadığı gibi icra dairesinin inceleyip gerekli kararı verebileceği bir husus hakkında gereksiz masraf ve zaman kaybına yol açması açısından da uygun olmayacaktır. Tebligat Kanunu, usulsüz tebligatın geçerli olmasını ve hukuki sonuç doğurmasını borçlunun usulsüz tebliği öğrenmesine bağladığı için borçlu, ödeme emrinin usulsüz tebliğini öğrendiğinde tebligatın hukuki sonucu olan itiraz süresi işlemeye başlayıp itiraz hakkı kullanılabileceği için ayrıca şikâyet yoluyla icra mahkemesine başvurulmasında hukuki bir yarar bulunmamaktadır.[39] Ayrıca, icra dairesi, tebligatı çıkaran makam olarak bu yönde bir talep olmasa bile tebligatın usulsüz olup olmadığını kendiliğinden de inceleyebilmeli; tebliğ usulsüzlüğünü tespit etmesi durumunda ise yeniden tebligat çıkarılmasına kendiliğinden karar verebilmelidir.[40] Nitekim, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi de verdiği bir kararda[41] icra müdürünün usulsüz tebligatı denetlemekle yükümlü olduğunu belirtmiştir. Böyle bir durumda, eğer yeniden tebligat çıkarmazsa icra dairesinin bu işlemi hakkında şikâyet yoluna başvurulabilecektir. Ancak, Yargıtay,[42] tebligat usulsüzlüğünün icra müdürlüğünce ve hat-

38 Özekes/Hanağası, s. 153; Erdönmez, s. 542-543.

39 Akcan, s. 93-94; Kuru, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, s. 139 dn. 41.

40 Özekes/Hanağası, s. 153; Akcan, s. 94; Yılmaz/Çağlar, s. 615; Talih Uyar, İcra Tebliğleri, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2013/4, s. 227; Uyar/Uyar/Uyar, s. 306.

41 "İcra Dosyasında mevcut tebligat bu açıklamalar ışığında incelendiğinde davacının adreste bulunmama nedeninin tevsik edilmediği, dolayısıyla tebligatın Tebligat Kanunu 21. maddeye aykırı olduğu görülmektedir. İcra Müdürü tebligatın Tebligat Kanunu hükümlerine uygun olarak tebliğ edilip edilmediğini denetlemekle yükümlüdür" 4. HD T. 16.01.2003 E. 2002/8860 K. 2003/344 (www.legalbank.net).

42 "Tebligatın usulüne uygun yapılıp yapılmadığı hususu, yalnızca ilgilisinin icra mahkemesi nezdinde İİK'nın 16/1. maddesi kapsamında yapacağı şikâyet üzerine mahkemece incelenebilir. İcra mahkemesi, açıkça ileri sürülmedikçe tebligat usulsüzlüğünü re'sen nazara alamayacağı gibi, icra dairesi de tebligatın usulsüz olduğunu belgeleyen icra mahkemesi tarafından verilmiş bir karar getirilmediği sürece, tebligatın usulsüz olduğunu kendiliğinden dikkate alamaz. Hal böy-

ta icra mahkemesince bile kendiliğinden incelenemeyeceğini belirtmektedir. Yargıtay'a göre, tebligat usulsüzlüğü mutlaka muhatap tarafından şikâyet yoluyla icra mahkemesine iletilmeli; icra mahkemesi bu konuda bir şikâyet olmadan tebliğ usulsüzlüğüne ilişkin bir karar vermemelidir.[43]

---

le olunca, icra dairesince; ödeme emri tebliğinin usulsüz yapıldığından bahisle, borçlunun takipten itiraz tarihinde haberdar olduğu kabul edilerek, takibin durdurulması yönünde işlem tesis edilmesi doğru değildir." 12. HD T. 30.11.2017 E. 2016/24064 K. 2017/14989 (www.lexpera.com.tr); "Tebligatın usulüne uygun yapılıp yapılmadığı hususu, yalnızca ilgilisinin icra mahkemesi nezdinde İİK'nın 16/1. maddesi kapsamında yapacağı şikayet üzerine mahkemece incelenebilir. İcra mahkemesi, açıkça ileri sürülmedikçe tebligat usulsüzlüğünü re'sen nazara alamayacağı gibi, icra dairesi de, tebligatın usulsüz olduğunu belgeleyen icra mahkemesi tarafından verilmiş bir karar getirilmediği sürece, tebligatın usulsüz yapılmış olduğunu kendiliğinden dikkate alamaz." 12. HD T. 27.02.2017 E. 2016/11587 K. 2017/2700 (www.lexpera.com.tr); "Tebligatın usulüne uygun yapılıp yapılmadığı hususu yalnızca ilgilisinin icra mahkemesi nezdinde İİK'nın 16/1. maddesi kapsamında yapacağı şikayet üzerine mahkemece incelenebilir. İcra mahkemesi, açıkça ileri sürülmedikçe tebligat usulsüzlüğünü re'sen nazara alamayacağı gibi; icra dairesi dahi tebligatın usulsüz olduğunu belgeleyen icra mahkemesi tarafından verilmiş bir karar getirilmediği sürece kendiliğinden tebligatın usulsüz yapılmış olduğunu dikkate alamaz." 12. HD T. 24.03.2016 E. 2015/30937 K. 2016/8775 (www.lexpera.com.tr); "Tebliğ işlemlerinin usulsüzlüğü ancak ilgilisi tarafından İİK'nın 16.maddesi uyarınca yasal sürede icra mahkemesinde şikayet yoluyla ileri sürülmesi halinde değerlendirilebilecek bir husus olup, icra müdürlüğünce kendiliğinden nazara alınıp tebligatın usulsüz olduğuna karar verilemeyeceği gibi, icra mahkemesince de re'sen inceleme konusu yapılamaz." 12. HD T. 18.06.2015 E. 2015/10311 K. 2015/17068 (www.lexpera.com.tr); "02.07.2012 tarihli ve 6352 Sayılı Kanunun 16. maddesi ile değişik İİK'nın 82/son maddesinde icra memuruna tanınan takdir yetkisi, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığına yöneliktir. Ödeme emri tebliğ işleminin usulsüzlüğü ancak ilgilisi tarafından İİK'nın 16.maddesi uyarınca yasal sürede icra mahkemesinde şikâyet yoluyla ileri sürülmesi halinde değerlendirilebilecek bir husus olup, icra müdürlüğünce kendiliğinden nazara alınıp tebligatın usulsüz olduğuna karar verilemeyeceği gibi, icra mahkemesince de re'sen inceleme konusu yapılamaz." 12. HD T. 12.03.2014 E. 2014/4348 K. 2014/7114 (www.lexpera.com.tr).

43 "….borçlu vekili şikayet dilekçesinde satış ilanı tebligatının usulsüz olduğunu açıkça ileri sürmediği halde, mahkemece borçlunun, şikayet dilekçesinde dayandığı vakıaların dışına çıkılıp, kamu düzeniyle ilgili olmayan, re'sen dikkate alınacak hususlar kapsamında da bulunmayan; "satış ilanının usulüne uygun tebliğ edilmediği" nedenine dayalı olarak ihalenin feshine karar verilmesi doğru değildir." 12. HD T. 25.02.2016 E. 2015/34086 K. 2016/5257 (www.lexpera.com.tr); "Somut olayda; borçlu, şikayet dilekçesinde, kıymet takdir raporu tebligatının usulsüz olduğunu ileri sürmediği halde, mahkemece, borçlunun şikayet dilekçesinde dayandığı vakıaların dışına çıkılıp, re'sen dikkate alınacak hususlar kapsamında da olmayan tebligat usulsüzlüğü nedenine dayalı olarak, kıymet takdir raporunun borçluya usulüne uygun tebliğ edilmediği, dolayısı ile kıymet takdiri kesinleşmediği, ihalenin feshi aşamasında kıymet takdirine itirazın değerlendirilebileceği, bilirkişiden alınan rapor içeriklerine göre borçlunun kıymet takdirine

Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte ise ödeme emrinin usulsüz tebliğini öğrenen borçlu, usulsüz tebliğin tespiti talebini ve ödeme emrine itirazını süresi içinde icra mahkemesine iletebilecektir. Zira, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte ödeme emrine itiraz icra dairesine değil icra mahkemesine yapıldığı için icra mahkemesinin borçlunun itirazından önce usulsüz tebligata ilişkin bir inceleme yaparak karar vermesi, takip ekonomisi açısından uygun olacaktır. Kanımızca, bu halde dahi tebligatı çıkaran icra dairesinin ödeme emrinin usulsüz tebliğ edildiğini tespit etmesi halinde yeniden tebligat yapılmasına karar vermesi mümkün olmalıdır. Ancak, daha önce de belirttiğimiz üzere borçlunun usulsüz tebligatı öğrenip tebliğ usulsüzlüğünü ileri sürmesi bakımından tebligat konusu işleme karşı hangi makama başvuracak ise usulsüz tebliğin tespiti ve tebliğ tarihinin öğrendiği tarih olarak düzeltilmesini o makamdan talep etmesi takip ekonomisi açısından uygun olacaktır.

Yargıtay verdiği bir kararda,[44] kambiyo senetlerine özgü haciz

yönelik itirazının yerinde olduğundan bahisle ihalenin feshine karar verilmesi doğru değildir." 12. HD T. 11.02.2016 E. 2015/27405 K. 2016/3443 (www.lexpera.com.tr); "HMK'nın 119/1-e maddesi uyarınca şikayetçi iddiasının dayanağı olan bütün vakıaları şikayet dilekçesinde göstermek zorundadır. Aynı Kanun'un 25. maddesi hükmüne göre de hâkim, şikâyet dilekçesinde bildirilen vakıalarla bağlı olup; ileri sürülmeyen maddi olayları kendiliğinden gözetemez. Somut olayda; yukarıda içeriği özetlenen şikayet dilekçesi kapsamına göre; şikayetçi borçlu vekili satış ilanı tebligatının usulsüz olduğunu açıkça ileri sürmediği halde, mahkemece borçlunun, şikayet dilekçesinde dayandığı vakıaların dışına çıkılıp, kamu düzeniyle ilgili olmayan, re'sen dikkate alınacak hususlar kapsamında da bulunmayan; "satış ilanının usulüne uygun olarak tebliğ edilmemesi" nedenine dayalı olarak ihalenin feshine karar verilmesi doğru değildir." 12. HD T. 28.01.2016 E. 2015/31391 K. 2016/2591 (www.lexpera.com.tr); Haciz ihbarnamesi tebliğ işleminin usulsüzlüğü ancak ilgilisi tarafından İİK'nın 16.maddesi uyarınca yasal sürede icra mahkemesinde şikayet yoluyla ileri sürülmesi halinde değerlendirilebilecek bir husus olup, icra müdürlüğünce kendiliğinden nazara alınıp tebligatın usulsüz olduğu değerlendirilerek alacaklının haciz isteminin reddine karar verilemez. O halde mahkemece icra müdürlüğünün, alacaklının haciz isteminin reddine dair 28.10.2014 tarihli işleminin yukarıda açıklanan gerekçelerle iptaline karar verilmesi ile yetinilmesi gerekirken, üçüncü kişiler tarafından icra mahkemesine getirilmiş usulsüz tebligat şikâyeti olmadığı halde, tebliğ işlemi denetlenip haciz ihbarnamesi tebligatlarının usulsüz olduğundan bahisle şikayetin reddi şeklinde hüküm tesisi isabetsizdir." 12. HD T. 08.12.2015 E. 2015/20048 K. 2015/30866 (www.lexpera.com.tr).

44 "Borçlu, ödeme emri tebligatının usulsüz olduğunu, İİK'nın 16 ve devamı maddelerinde düzenlenen şikâyet usulüne göre usulsüz tebligatı öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içinde icra mahkemesinde ileri sürebilir. İcra müdürü tebligatın usulsüz olduğunu kendiliğinden göz önüne alarak takibin kesinleşmediği gerekçesi

yoluyla takipte ödeme emri usulsüzlüğünün yedi gün içinde şikâyet yoluyla icra mahkemesinde; başka bir kararında[45] ise, ödeme emrine itirazlar ile birlikte tebliğ usulsüzlüğünün beş gün içinde icra mahkemesinde ileri sürülmesi gerektiğini belirtmiştir.

SONUÇ

Bir yargılamada veya icra takibinde taraflara yapılan tebligatın usulüne uygun olarak yapılması, yargılamanın veya takibin adil, sağlıklı bir şekilde yürütülmesine hizmet etmektedir. Tebligat, hukuki dinlenilme hakkının ilk unsurunu teşkil eden bilgilenme hakkı bakımından önem arz eder. Bir davada veya takipte tarafların kendilerini ilgilendiren konularda açıklama ve itiraz haklarını kullanabilmeleri ancak usulüne uygun olarak bilgilendirilmeleri sayesinde mümkün olabilecektir. Usulüne uygun olmayan bir tebligat, hukuki dinlenilme hakkının ihlali sayılabileceğinden hem bir davada mahkemenin hem de bir icra takibinde icra dairesinin veya icra mahkemesinin usulsüz tebligatı bu yönde bir talep olmasa bile kendiliğinden dikkate alarak ona göre işlem yapması gerektiği kanısındayız. Ayrıca, usulsüz tebliği öğrenen muhatap, tebligata konu işleme karşı hangi makama başvurabilecek ise tebligatın usulsüz yapıldığı iddiasının da aynı makam tarafından incelenip karara bağlanabilmesi gerekir. Bir davada usul ekonomisi, bir takipte ise takip ekonomisi açısından uygun olan budur.

Kaynakça

Kitaplar

Aktepe Artık Sezin, Medeni Usul Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı, Ankara 2014.

Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder/Taşpınar Ayvaz Sema/Hanağası Emel, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2021.

ile hacizlerin kaldırılmasına karar veremez." 12. HD T. 04.11.2015 E. 2015/13537 K. 2015/26759 (www.lexpera.com.tr).

45 "İİK'nın 168.maddesinin birinci fıkrası uyarınca icra memuru senedin kambiyo senedi olduğunu ve vadesinin geldiğini görürse, borçluya senet sureti ile birlikte hemen bir ödeme emri gönderir. Ödeme emrinin tebliğinden itibaren 5 gün içinde itiraz edilmezse takip kesinleşir. Borçluya yapılan ödeme emri tebligatı usulsüz ise borçlu usulsüz tebliği öğrendiği tarihten itibaren beş gün içinde icra mahkemesinde ödeme emrine itiraz edebilir." 12. HD T. 05.06.2012 E. 2012/1332 K. 2012/19189 (www.lexpera.com.tr).

Arslan Ramazan/Yılmaz Ejder/Taşpınar Ayvaz Sema/Hanağası Emel, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2021.

Atalı Murat/Ermenek İbrahim/Erdoğan Ersin, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2019.

Budak Cem/Karaaslan Varol, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2017.

Deliduman Seyithan, Tebligat Hukuku Bilgisi, 6. baskı, Ankara 2019.

Erdönmez Güray, Pekcanıtez Usul Medeni Usul Hukuku, 15. bası, İstanbul 2017.

Kuru Baki, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2. baskı, Ankara 2013.

Kuru Baki, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, Cilt 1, Ankara 2020.

Kuru Baki, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, Cilt 2, Ankara 2020.

Muşul Timuçin, İcra ve İflas Hukukunda Şikâyet, Ankara 2018.

Muşul Timuçin, Tebligat Hukuku, 6. baskı, Ankara 2016.

Özekes Muhammet, Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, Ankara 2003.

Özekes Muhammet/Hanağası Emel, Yargı Örgütü ve Tebligat Hukuku, Eskişehir 2016.

Pekcanıtez Hakan/Atalay Oğuz/Özekes Muhammet, Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2019.

Pekcanıtez Hakan/Atalay Oğuz/Sungurtekin Özkan Meral/Özekes Muhammet, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2019.

Pekcanıtez Hakan/Simil Cemil, İcra-İflas Hukukunda Şikâyet, İstanbul 2017.

Postacıoğlu İlhan E., Medeni Usul Hukuku Dersleri, 6. baskı, İstanbul 1975.

Rosenberg Leo/Schwab Karl Heinz/Gottwald Peter, Zivilprozessrecht, München 2010.

Ruhi Canan/Ruhi Ahmet Cemal, Tebligat Hukuku Bilgisi, 5. baskı, Ankara 2019.

Stein Friedrich/Jonas Martin, Kommentar zur Zivilprozessordnung, Band 3, Tübingen 2005.

Uyar Talih/Uyar Alper/Uyar Cüneyt, İcra Hukukunda Şikâyet, Ankara 2018.

Üstündağ Saim, Medenî Yargılama Hukuku, İstanbul 2000.

Waldner Wolfram, Der Anspruch auf rechtliches Gehör, Köln-Berlin-Bonn-München 1989.

Yılmaz Ejder/Çağlar Tacar, Tebligat Hukuku, 6. baskı, Ankara 2013.

Makaleler

Akcan Recep, "İcra İşlerinde Tebligat", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Konya 1999, C. 7, S. 1-2, s. 63-95.

Aktepe Artık Sezin, "İstinaf Kanun Yolunda Kamu Düzeni Kavramı", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara 2018, S. 134, s.257-292.

Belgin Güneş Derya, "Tebliğ Yokluğu", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2016, C. 74, S.1, s.221-231.

Özekes Muhammet, "Usulsüz Tebligat ve Dürüstlük Kuralı (Karar İncelemesi)", *Manisa Barosu Dergisi*, Manisa 1998, Yıl: 17, S. 66, s. 56-63.

Pekcanıtez Hakan, "Hukuki Dinlenilme Hakkı", *Prof. Dr. Seyfullah Edis'e Armağan*, İzmir 2000, s. 753-791.

Uyar Talih, "İcra Tebliğleri (İİK. 21)", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 2013/4, s.155-240.

Mahkeme Kararları

12. HD T. 30.04.2001 E. 2001/5857 K. 2001/7291 (www.lexpera.com.tr).

4. HD T. 16.01.2003 E. 2002/8860 K. 2003/344 (www.legalbank.net).

HGK T. 02.07.2003 E. 2003/442 K. 2003/445 (www.lexpera.com.tr).

HGK T. 05.12.2007 E. 2007/915 K. 2007/946 (www.lexpera.com.tr).

6. HD T. 09.02.2009 E. 2009/13832 K. 2009/1021 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 22.12.2011 E. 2011/19359 K. 2011/30161 (www.legalbank.net).

12. HD T. 05.06.2012 E. 2012/1332 K. 2012/19189 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 12.03.2013 E. 2012/33118 K. 2013/8963 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 12.03.2014 E. 2014/4348 K. 2014/7114 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 02.03.2015 E. 2014/30286 K. 2015/4328 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 13.04.2015 E. 2014/35381 K. 2015/9520 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 18.06.2015 E. 2015/10311 K. 2015/17068 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 07.09.2015 E. 2015/17219 K. 2015/19793 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 04.11.2015 E. 2015/13537 K. 2015/26759 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 08.12.2015 E. 2015/20048 K. 2015/30866 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 15.12.2015 E. 2015/21921 K. 2015/31736 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 28.01.2016 E. 2015/31391 K. 2016/2591 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 11.02.2016 E. 2015/27405 K. 2016/3443 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 25.02.2016 E. 2015/34086 K. 2016/5257 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 24.03.2016 E. 2015/30937 K. 2016/8775 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 03.05.2016 E. 2016/2253 K. 2016/12958 (www.lexpera.com.tr).

22. HD T. 19.01.2017 E. 2016/30635 K. 2017/360 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 27.02.2017 E. 2016/11587 K. 2017/2700 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 07.04.2017 E. 2017/619 K. 2017/5736 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 30.11.2017 E. 2016/24064 K. 2017/14989 (www.lexpera.com.tr).

12. HD T. 14.10.2019 E. 2019/11746 K. 2019/14741 (www.lexpera.com.tr).

22. HD T. 06.02.2020 E. 2017/26885 K. 2020/1754 (www.lexpera.com.tr).